валі тактыку «бізуна і перніка» — з аднога боку, патрабавалі падпарадкавання насельніцтва акупацыйным уладам, а з другога — стваралі ўмовы для развіцця беларускага нацыянальнага руху. Савецкая палітыка, якая праводзілася камітэтамі кампартыі, на акупаваных Германіяй беларускіх землях зводзілася да максімальнага аслаблення нямецкага патэнцыялу і захавання кантролю над грамадствам.

Чацвёрты раздзел кнігі прысвечаны аналізу спроб нацыянальных дзеячаў пабудаваць беларускую дзяржаву. Аўтар адзначае, што для іх рухаючым фактарам пры фарміраванні беларускіх органаў мясцовай улады было жаданне абараніць насельніцтва ад магчымага вынішчэння ў першую чаргу з боку немцаў. Аднак акупацыйныя ўлады да пэўнага моманту не былі зацікаўлены ў стварэнні нацыянальных узброеных сіл, падпарадкаваных нейкаму беларускаму цэнтру, а таму падтрымлівалі толькі культурна-асветніцкую дзейнасць на карысць беларушчыны.

Асобны раздзел манаграфіі складае характарыстыка міжнацыянальных адносін на беларускіх землях. Аўтар звяртае ўвагу на тое, што існаваўшыя да вайны супярэчнасці ў беларуска-польскіх адносінах максімальна выкарыстоўваліся немцамі ў сваіх інтарэсах. У апошнім раздзеле апісваецца паўсядзённае жыццё беларускага насельніцтва ва ўмовах вайны. Аўтар параўноўвае сітуацыю ў вёсцы і горадзе, звяртае ўвагу на цяжкае становішча сялян.

Падводзячы вынік, Э. Міранові́ч зазначае, што вайна прынесла на беларускія землі не толькі матэрыяльныя і чалавечыя страты. Яна паскорыла саветызацыю грамадства і фактычна знішчыла ідэю стварэння суверэннай беларускай дзяржавы. Да ўнутранага канфлікту паміж прыхільнікамі нямецкай і савецкай сістэм таталітарызму, які аўтар акрэслівае як грамадзянскую вайну, дадаліся міжнацыянальныя сутыкненні, барацьба за выжыванне, што ў рэшце рэшт вяло да маральнай дэградацыі грамадства.

Л. А. Козік

Eleodor Foňşeneanu. Două săptămâni dramatice din istoria României (17—30 decembrie 1947). Bucureşti : Curtea veche, 2014. 192 p.

1940-е гг. в Румынии насыщены важными событиями, связанными с государственным управлением, — свержение с престола короля Кароля II, установление военной диктатуры М. Антонеску, участие во Второй мировой войне и смена внешнеполитических ориентиров с Германии на СССР, период «социалистической» монархии Михая I, наконец, отречение монарха от трона и установление просоветской власти. Тема отречения короля Михая I Гогенцоллерна-Зигмарингена от румынского престола 30 декабря 1947 г. популярна в современной румыноязычной литературе, ведь это событие положило начало новому периоду в истории румын.

Историю румынской монархии изучал и Элеодор Фокшеняну (умер 27 июня 2015 г.), адвокат и ученый в области права, приближенный к кругу королевской семьи. В его работе «Две драматические недели в истории Румынии (17—30 декабря 1947 г.)», как и в других сочинениях автора, отстаиваются позиции монархии. Автор считает, что его задача — добраться до справедливости и исторической правды.

Первая часть книги разделена на семь тем, посвященных таким политическим деятелям, как Петру Гроза, Эмиль Боднараш, Георге Георгиу-Деж, событиям «отречения, окутанного тайной», правительственному кризису. Особое внимание уделяется секретной документации архивов, которые пролили бы свет на исторические события.

Во второй части представлены документы: «Декларация об освобожденной Европе», указы Президиума Верховного Совета СССР, королевские указы, Акт отречения от престола, протоколы заседаний парламента.

Труды Э. Фокшеняну — человека, пережившего реалии румынской истории XX в. и оставшегося верным принципам румынской монархии, — представляют интерес для исследователей и читателей.

О. И. Кэрэруш